

A Vidékfejlesztési Minisztérium értékelése az ausztriai Nickelsdorf település és a magyar államhatár közelébe tervezett szélerőműpark környezeti hatástanulmányáról

2011. november 8-án hivatalos értesítés érkezett az osztrák szövetségi környezetvédelmi tárcától, amely szerint a magyar határ menti régióban Nickelsdorf és az országhatár között egy 9 szélerőműből álló szélerőműpark építését tervezik. A beruházás környezetvédelmi engedélyezése 2011. novemberben megkezdődött Ausztriában.

Az értesítéshez csatolva megküldték a tervezett beruházás környezeti hatástanulmányának 50 oldalas technikai jelentését és 46 oldal terjedelmű közérthető összefoglalóját német és magyar nyelven.

A Tanács egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337/EGK irányelv és az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espooban (Finnország), 1991. február 26. napján aláírt egyezmény előírásainak megfelelően áttekintettük az ausztriai Nickelsdorf közelébe tervezett szélerőműpark környezeti hatástanulmányát.

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet eljárásjogi szabályainak eleget téve a környezeti hatástanulmány értékelésébe bevontuk a feltehetően érintett hatóságokat és a nyilvánosságot. A teljes dokumentációt szakhatósági értékelés céljából megküldtük a térségben a környezeti hatások megítéléséért felelős hatóságoknak. Az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséget (Győr); az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságot; a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóságot; a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságát, az Országos Tisztifőorvosi Hivatalt; továbbá a Vidékfejlesztési Minisztérium szakfőosztályait kértük fel az előzetes vizsgálati dokumentáció értékelésére. A rendelkezésre álló dokumentumok elektronikus változatát 6 hétig a Vidékfejlesztési Minisztérium honlapján közzétettük. A feltehetően érintett önkormányzatok (Jánossomorja, Várbalog, Mosonszolnok és Hegyeshalom), valamint a civil szervezetek közvetlenül is értesítést kaptak, és lehetőségük volt észrevételeket tenni a környezeti hatástanulmányhoz a hatályos jogszabályoknak megfelelően.

A Vidékfejlesztési Minisztérium 2012. január 20-án írásban jelezte az osztrák környezetvédelmi tárcának, hogy Magyarország elsősorban természetvédelmi szempontok miatt hatásviselő félként be szeretne lépni az osztrák környezeti hatásvizsgálati eljárásba az espooi egyezmény szerint, és 2012. január 27-én megküldte a tervezett projekt környezeti hatástanulmányára vonatkozó álláspontját.

A hivatalos magyar álláspont a magyar környezetvédelmi hatóságok véleményének összegzése a környezeti hatástanulmány értékeléséről.

Általános észrevételek

A véleményezés célja mindenekelőtt annak ellenőrzése, hogy a hatásvizsgálat határokon túl terjedő hatásokra vonatkozó megállapítása megfelelően megalapozott-e, s ennek okán a hatásvizsgálat teljességének, módszerének, input adatainak és eredményeinek, valamint az ebből levont következtetések relevanciájának ellenőrzése.

Az Európai Bizottság előírásainak megfelelően a közös hatásterületen levő projektek kumulatív hatásait is figyelembe kell venni a környezeti hatásvizsgálat során. A *Tanács egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337/EGK irányelv* előírásai szerint a projekt más projektekkel való kumulálódását be kell mutatni a kiválasztási kritériumok között. Ismeretes, hogy a tervezett projekt hatásterülete szomszédos a 93 szélerőművet tartalmazó andai szélerőműparkkal, amelynek a környezeti hatásvizsgálati eljárása 2010-ben folyt, és még abban az évben jogerős építési engedélyt is kapott. Továbbá a tervezett szélerőműparktól nem messze több

szélerőműpark is üzemel vagy már építési engedélyt kapott, de ezeknek a kumulatív hatásáról nem tesz említést a nickelsdorfi projekt környezeti hatástanulmánya.

Konkrét észrevételek

A szakértők észrevételei alapján az engedély kiadása előtt az alábbi pontok átgondolása, megbeszélése szükségszerű.

A beruházási terület 1500-3500 méterre található a magyar államhatártól. Természetvédelmi szempontból a tervezett szélerőműpark a Mosoni-sík Különleges Madárvédelmi Terület (HUFH10004 Natura 2000 terület) közvetlen közelében helyezkedik el. A terület fő jelölőfajai: tűzok (*Otis tarda*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*), kék vércse (*Falco vespertinus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), parlagi sas (*Aquila heliaca*). A Natura 2000 terület kijelölésének elsődleges célja a területen élő fajok populációinak kedvező természetvédelmi helyzetének kialakítása, fenntartása volt.

A tervezett szélerőműpark természetvédelmi hatásai Hegyeshalom, Várbalog, Mosonszolnok és Jánossomorja közigazgatási területét biztosan érintik. A szélerőműpark üzemeltetése több fokozottan védett, illetve jelölő közösségi jelentőségű madárfaj (tűzok, parlagi sas, kerecsensólyom, réti sas) Mosoni-síkon költő, illetve telelő állományára várhatóan káros hatással lesz, így a szélerőműpark létesítését és üzemeltetését természetvédelmi szempontból nem tartjuk elfogadhatónak.

A környezeti hatástanulmány egyik gyenge pontja, hogy a területen élő jelölőfajok állományára kifejtett hatásokat a környezeti hatástanulmány kizárólag az osztrák oldal, valamint csak a parlagi sas és a rétisas vonatkozásában értékelte, azokat jelentősen alulbecsülve, illetve nem fogalmazott meg számottevő kármérséklő vagy kiegyenlítő intézkedéseket sem az osztrák, sem a magyarországi érintett hatásterületekre.

Tűzok

A szélerőműpark létesítése és üzemeltetése legjelentősebb hatással várhatóan a Mosoni-sík tűzokállományára lesz, amely egységes és a hatások tekintetében is elválaszthatatlan állományt alkot a magyar–szlovák–osztrák hármashatár közelében lévő élőhelyeken. A környezeti hatástanulmányból is kiderül, hogy a beruházási terület is alkalmi táplálkozó területe a tűzoknak, a vele délkeleti irányban szomszédos területek pedig kisebb jelentőségű, de rendszeres fészkelőhelyei. A beruházási terület a legjelentősebb tűzokéőhelyek (Heideboden–Hanság–Mosonszolnok térsége) közé ékelődve akadályozza a tűzokok mozgását. A szélerőműpark által kiváltott elkerülő magatartás által tovább csökken a tűzokok számára alkalmas, táplálkozásra és helyváltoztatásra használható területek kiterjedése. A tervezett szélerőműpark elszigetelő hatása tovább erősíti a már így is meglévő magasfeszültségű vezetékek, autópálya, főút, településláncolat, fás élőhellyel szegélyezett vízfolyások által képezett barrier hatását. A fentiek szerint a tárgyi szélerőműpark megvalósulása jelentősen növeli a nyugat-pannon tűzokállomány által használt élőhelyfoltok egymás közötti elszigetelődését, valamint a szélerőműpark által kiváltott elkerülő hatás következtében is csökken a tűzokok számára használható terület nagysága.

Továbbá a beruházási terület földrajzi elhelyezkedésétől fogva, valamint a térségből származó tűzok-előfordulási adatokat ismerve biztosan állítható, hogy a beruházási terület a növekvőben lévő nyugat-pannon tűzokpopuláció számára potenciális fészkelőhely lehetne a jövőben, amennyiben ott tűzokbarát mezőgazdasági termelést folytatnának. Ennek lehetőségét a szélerőműpark megvalósulása teljesen kizárja, ami erősen akadályozza a térségben eddig megvalósult eredményes, nemzetközi tűzokvédelmi tevékenységek érdekeit, és annak további sikerét – a tűzokpopuláció további növelése terén – kifejezetten gátolja.

Ragadozó madarak

A határ magyar oldalán, a tervezett szélerőműparktól néhány kilométer távolságban parlagisas- és kerecsensólyom-revír is található. A környezeti hatástanulmány mindkét faj, továbbá a rétisas tekintetében is erősen alábecsüli a várható negatív hatásokat.

Több éves megfigyeléseink alapján a tervezett szélerőműparktól 3000 m-en belül a határ túloldalán fészkel a fokozottan védett kerecsensólyom. A fészkelő madarakra a Kerecsen Life+ program és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Soproni Helyi Csoportjának kutatási programja keretében is műholdas jeladókat erősítettek fel, s az így kapott adatok alapján egyértelműen látható, hogy a madarak leggyakrabban használt élőhelyével átfedésben van a nickelsdorfi tervezési terület.

Télen nagy számban (5-8 példány) fordulnak elő a tervezési területtől alig 2 km-es távolságban fekvő határ menti szántókon – és így vélhetően a szóban forgó területen is – a fokozottan védett parlagi sas, valamint rétisas egyedei. 2010-2011-ben rendszeresen párban mozgott itt két parlagi sas, tehát a tervezési terület, illetve közvetlen környezete potenciális fészkelőhelye is a madárnak.

A levél-mosonszalnoki szélerőműparkban végzett kutatások (Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Soproni Helyi Csoport és a szélparkot üzemeltető Kft.) során kiderült, hogy a kerecsensólyom és más ragadozó madarak esetében nem vált ki elkerülő magatartást az élőhelyükre telepített tornyok jelenléte, így jelentős a fennálló ütközési veszély, mely az állatok pusztulásával jár.

Összefoglalás

A szakértői vélemények alapján a Nickelsdorf mellé tervezett szélerőműpark jelentős, elsősorban természetvédelmi jellegű környezeti hatást gyakorolhat a magyar területen is, a szélerőművek országhatárhoz közeli elhelyezkedése miatt. Ezért **Magyarország mint hatásviselő fél részt kíván venni az osztrák engedélyezési eljárásban.**

A **Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság** a tervezett projekttel kapcsolatban a hatályos osztrák környezeti hatásvizsgálati jogszabályoknak megfelelően írásbeli kifogást, észrevételt nyújtott be német nyelven az osztrák nyilvános szakaszban, és ezzel **ügyféli jogállást** (részvételi és fellebbezési jogot) szerzett az osztrák engedélyezési eljárásban. A kifogást tartalmazó levelet 2011. december 12-én a Burgenlandi Tartományi Hivatalhoz címezve postán küldte el a Nemzeti Park Igazgatóság.

A hatályos magyar jogszabályok értelmében minden környezeti hatásvizsgálati eljárás esetében a minisztérium **nyilvános fórumot** is szervez, és arra meghívja a kibocsátó fél képviselőjét. Továbbá a felmerült észrevételek megbeszélése érdekében a hatóságok és a szakértők véleménye szerint legalább egy **szakértői konzultációra** is szükség lesz az eljárás során.

Jelen álláspont csak a tervezett beruházás környezeti hatástanulmányának értékelésére vonatkozik, a környezeti hatásvizsgálati eljárásban adott **végző magyar álláspont tartalmaznia kell mind a szakértői konzultáció, mind a nyilvános fórum összefoglalását és következtetéseit**, ezért azt csak a **két rendezvény lezárása után** tudjuk kialakítani.